

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ BİLGİ MERKEZİ ÖRNEĞİ

Oğuz BİLEK-Saadet YÜCE
Kataloglama Kütüphanecisi-Dolaşım Kütüphanecisi

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK NEDİR?

"Sürdürülebilirlik, mevcut ve gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için doğal kaynakların ve çevresel sistemlerin dengeli bir şekilde korunması ve kullanılması anlamına gelir. Sürdürülebilirlik, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutları içeren bütüncül bir yaklaşımı ifade eder ve insanların yaşamlarını iyileştirmek için bu boyutların birlikte ele alınmasını gerektirir (IFLA, 2023).

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE/BİLGİ MERKEZLERİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Kütüphaneler, sürdürülebilirlik ilkelerini desteklemek, toplumlara bilgilendirmek ve eğitmek, kültürel mirası korumak ve gelecek nesiller için bilgiye erişimi kolaylaştırmak gibi yollarla sürdürülebilirlik hedeflerine katkıda bulunabilirler (IFLA, 2023). Üniversite Kütüphaneleri, sorumlu üretim ve tüketim ilkelerini benimseyerek, mensuplarına sürdürülebilir yaşam, tüketim alışkanlıkları konusunda bilgilendirme ve örnek uygulamalarla farkındalık oluşturma rolü üstlenmektedir. Kütüphaneler doğal kaynakların sorumlu bir şekilde kullanılması, enerji verimliliği ve atık azaltma gibi stratejik öneme sahip konularda öncü olmaları, genel küresel hedeflerle uyum içerisindedir. Üniversite kütüphaneleri, bu öncü tutumlarıyla mensuplarının sürdürülebilirlik bilincinin gelişimine katkı sağlamaktadır.

KHAS BİLGİ MERKEZİ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYGULAMALARI

Kadir Has Üniversitesi Bilgi Merkezi, 2022-2023 akademik yılı içerisinde Sürdürülebilirlik Kalkınma hedeflerinden 5 başlığı önceliklendirmiştir. Bu hedefler; sorumlu üretim ve tüketim, karasal yaşam, temiz su ve sanitasyon, erişilebilir ve temiz enerji ile iklim eylemidir. Bu hedefler kapsamında Bilgi Merkezi'nde hayata geçirilen uygulamalar, Kadir Has Üniversitesi 2020 – 2024 Strateji Planı ile uyum içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Atık Yönetimi: Küresel hedeflerden "sorumlu üretim ve tüketimle" ilişkilendirilen bu uygulamayla, atıkların ayrıştırılmasına dair farkındalık ve bilinç oluşturulması amaçlanmaktadır. Uygulama kapsamında Bilgi Merkezi'nde kullanılan 25 adet çöp kutusu kaldırıldı. Bunların yerine Bilgi Merkezi girişi, kullanıcı salonlarına ve personel ofislerine sıfır atık konteynırları (evsel atık, kağıt, cam, plastik ve metal) yerleştirildi.

Su Tasarrufu: Küresel hedeflerden "su ve sanitasyon" ile ilişkilendirilen bu uygulamayla, lavabolarında su tüketiminin azaltılması amaçlanmaktadır. Uygulama kapsamında Bilgi Merkezi bünyesinde bulunan 2 kadın ve 2 erkek tuvaletlerindeki musluklar tasarruflu musluk başlıklarıyla değiştirildi ve genel su vanası ayarlanarak basınç azaltıldı.

Enerji Tasarrufu: Küresel hedeflerden "erişilebilir ve temiz enerjiyle" ilişkilendirilen bu uygulamayla, geniş çalışma saatlerine (haftada 101 saat) sahip olan ve dolayısıyla elektrik tüketimi yüksek olan Bilgi Merkezinde enerji tüketiminin ve enerji giderlerinin azaltılması amaçlanmaktadır. Uygulama kapsamında Bilgi Merkezi'nde bulunan 90 adet aydınlatma ünitesi, enerji tasarrufu sağlayan LED aydınlatma sistemleriyle değiştirildi.

Sebil: Küresel hedeflerden "temiz su ve sanitasyon" ile ilişkilendirilen bu uygulamayla, temiz içme suyuna erişilebilirliğinin artırılması amaçlanmaktadır. Bilgi Merkezi giriş, ana salon ve personel ofisi olmak üzere 3 ayrı noktaya karton bardaksız 4 su sebili konumlandırıldı.

Free Pick Me Up: Küresel hedeflerden "sorumlu üretim ve tüketimle" ilişkilendirilen bu uygulamayla atık azaltma, mensuplarımızda farkındalık oluşturma ve ekonomik fayda ile sürdürülebilirliğe katkı amaçlanmaktadır. Bilgi Merkezi girişinde konumlandırılan "Alabilirsiniz Rafı" ile koleksiyonlarımıza dahil edilmeyen basılı yayınlar (kitap,dergi,DVD) mensuplarımıza sunuldu.

Fidan Bağışı: Küresel hedeflerden "karasal yaşam ve iklim eylemi" ile ilişkilendirilen bu uygulamayla doğanın korunmasına destek olmak ve konuya ilişkin farkındalık oluşturma amaçlanmaktadır. Uygulama kapsamında 2022 – 2023 akademik yılında TEMA vakfı işbirliği ile üniversitemiz mensuplarına mezuniyet/ilk iş günü ve atama-terfi kutlamaları için fidan hediye edildi.

Ödünç Çanta ve Termos: Küresel hedeflerden "sorumlu üretim ve tüketimle" ilişkilendirilen ödünç çanta ve termos uygulamasıyla, plastik poşetlerin ve tek kullanımlık karton bardakların kullanımının azaltılması amaçlanmaktadır. Uygulama kapsamında satın alınan ve yayıncılardan sağlanan 7 termos ve 32 çanta kullanıma sunuldu.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2023 -2024 AKADEMİK YILI SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK HEDEFLERİMİZ

2023-2024 akademik yılında Kadir Has Üniversitesi Bilgi Merkezi tarafından "sürdürülebilir yeşil kütüphane" için planlanan bütçe ₺ 160.000'dir.

Bilgi Merkezi binasında enerji tasarrufu sağlamak amacıyla, doğrudan güneş ışığına maruz kalan alanlara, ışık verimini azaltmayan cam filmlerinin uygulanması planlanmaktadır.

Bilgi Merkezi yeşil alanlarında kullanılmak ve su kaynaklarının korunmasına destek olmak amacıyla, yağmur suyu hasadına yönelik yatırımlar yapmak ve uygulamalar geliştirmek planlanmaktadır.

Organik atıkların geri dönüşümüne katkı sağlamak amacıyla, Bokashi sıcak ve soğuk Kompostu yaparak gıda atıklarının bitkiler için kullanımı planlanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Birleşmiş Milletler Türkiye (2023), Türkiye sürdürülebilir kalkınma amaçları çalışmalarımız, <https://turkiye.un.org/tr/sdgs> (5 Eylül 2023 tarihinde erişildi).
- Kadir Has Üniversitesi Stratejik planı 2020-2024, (2019) <https://www.khas.edu.tr/stratejik-plan/> (1 Eylül 2023 tarihinde erişildi)